

УДК 327.7:341.176(4):323.173-048.66]:061.1ЄС
DOI 10.30970/vir.2018.45.0.9475

ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО ПРОТИДІЇ СЕПАРАТИЗМУ

Ольга Шаран

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032)239-46-56,
e-mail: olyasharan@gmail.com*

Визначено та розкрито суть політики Європейського Союзу щодо протидії сепаратизму, механізми якої були застосовані в Іспанії, Великій Британії, Бельгії та інших державах-членах ЄС. Проаналізовано динаміку найважливіших подій за останні десятиліття, які відбувалися у регіонах країн-учасниць Євросоюзу, де панують сепаратистські рухи. Розглянуто основні напрями діяльності Європейської Ради, Європейської Комісії, Європейського Парламенту та Європолу, які передбачають запобігання виникненню сепаратизму у Євросоюзі й у випадку появи цього деструктивного явища – боротьби з ним. Осмислено досвід протидії сепаратизму у Європейському Союзі, можливості його використання в Україні та інших країнах з метою уникнення розпаду існуючих суверенних держав, збереження їхньої територіальної цілісності та непорушності кордонів.

Сепаратистські рухи значно посилилися у багатьох державах-членах Європейського Союзу. Це пов'язано з тим, що колишні імперії у Європі розширили свої території шляхом захоплення сусідніх країн. Отож у ХХ ст. після краху колоніалізму виникли багатоетнічні держави (зокрема, Велика Британія, Іспанія, Федеративна Соціалістична Республіка Югославія), у межах яких існують історичні та географічні регіони, де проживають корінні етнічні спільноти, які прагнуть створити власні національні держави. Зазначимо, що здебільшого економічні чинники та ідентичність, яка ґрунтується на спільній мові, культурі та історії, відіграють значну роль у розвитку сепаратистських рухів.

Лояльна регіональна політика Європейського Союзу щодо регіонів держав-членів сприяла розквіту сепаратизму в об'єднанні. Розширення повноважень автономних одиниць та можливість представляти їхні інтереси в інституціях ЄС дали сепаратистам впевненість у тому, що їм вдасться здобути незалежність від держави-суверена. Крім того, протягом останніх кількох років національні політичні партії здобували перемогу на парламентських виборах у своїх країнах та отримували місця у Європейському парламенті, де вони мають змогу лобіювати власні інтереси.

Ключові слова: сепаратизм; політика щодо протидії сепаратизму; Європейський Союз; Каталонія; Шотландія; Європол; регіональна політика ЄС.

На сучасному етапі міжнародних відносин у багатьох державах-членах Європейського Союзу розвиваються сепаратистські рухи. Це, насамперед, зумовлено тим, що колишні імперії у Європі розширювали свої території шляхом захоплення сусідніх країн. Отож у ХХ ст. після розпаду колоніалізму виникли багатоетнічні державні утворення (наприклад, Велика Британія, Іспанія, Федеративна Соціалістична Республіка Югославія), в межах яких є історико-географічні регіони – ареали розселення корінних етнічних спільнот зі

зростаючою сьогодні національною свідомістю, політичною активністю та намірами створити власні національні держави.

Вітчизняні науковці чимало уваги приділяли дослідженню різноманітних аспектів сепаратизму, зокрема його проявам у державах-членах Європейського Союзу. Серед них варто згадати про внесок у вивчення цієї проблематики М. Окладної, В. Рахмайлова, В. Паливоди, І. Максименко, І. Пономарьової та багатьох інших науковців. Аналіз регіональної політики ЄС та стратегії багаторівневого управління, які можна застосовувати як інструмент запобігання сепаратизму у різних країнах світу, здійснили Л. Поліщук, А. Федорук, Л. Сталенна, Т. Панченко та Л. Приполова. До зарубіжних дослідників, які вивчали специфіку сепаратизму у державах-членах Євросоюзу, належать: Р. Дайтон, М. Б'єрі, А. Вебер, Г. Мюрдаль, Й. Тюнен, Дж. Фрідмен та ін. Політиці регіонального розвитку та узагальненню досвіду її здійснення у країнах-учасниках Європейського Союзу присвятили свої праці Г. Маркс, Л. Хуге, Ю. Батлер, Г. Горжелак, П. Сегварі, Д. Юлл та ін. Незважаючи на значну кількість праць, у яких висвітлено проблематику сепаратизму у вітчизняному та зарубіжному політологічному дискурсі, досі не приділено достатньої уваги політиці ЄС щодо протидії цьому багатогранному явищу, власне на рівні інституцій. Отож дослідження цієї теми потребують глибокого аналізу.

Мета статті – розкрити суть та механізми політики Європейського Союзу щодо протидії сепаратизму. Для виконання цієї мети необхідно виконати такі **завдання**: проаналізувати динаміку найважливіших подій за останні десятиліття, які відбувалися у Каталонії, Шотландії, Фландрії та інших регіонах країн-учасниць ЄС, де панують сепаратистські рухи; розглянути головні напрями діяльності Європейської ради, Європейської комісії, Європейського парламенту та Європолу, що пов'язані із запобіганням виникненню сепаратизму у Євросоюзі; осмислити досвід протидії сепаратизму у Європейському Союзі та можливості його використання в Україні та світі.

Лояльна регіональна політика Європейського Союзу щодо регіонів держав-членів сприяла розквіту сепаратизму у ньому. Розширення повноважень автономних одиниць, можливість безпосередньо представляти свої інтереси в інституціях Євросоюзу та ухвалювати важливі рішення, постійні поступки та знаходження консенсусу у важких ситуаціях надали сепаратистам впевненості у власних силах. Окрім того, впродовж останнього десятиліття чимало політичних партій націоналістів здобувають перемогу на виборах до парламентів у своїх країнах та отримують місця у Європейському Парламенті, де мають змогу лобювати власні інтереси.

Хоча Європейський Союз (можливо, й не навмисно) сприяв активізації сепаратистських настроїв у Шотландії, Каталонії та інших регіонах своїх держав-членів, підтримки від керівництва головних інституцій ЄС прихильникам сецесії годі й чекати. Причиною цьому є існування доктрини Баррозу. Доктрина, названа на честь экс-президента Європейської Комісії Жозе Мануеля Баррозу, який запропонував її 2011 р., робить неможливим

автоматичне приєднання країни до ЄС після того, як вона відокремилася від однієї з держав-членів. Їй необхідно самостійно пройти усі етапи євроінтеграційного процесу. Також важливою умовою для кандидатів на вступ є відсутність територіальних суперечок із сусідами.

Зазначимо, що у законодавстві Європейського Союзу не існує норм, які б регламентували ситуацію, за якої певний регіон виходить зі складу держави-члена ЄС та проголошує незалежність. У Лісабонському договорі 2007 р. є лише положення про те, як діяти, коли країна-учасниця бажає залишити Євросоюз [13]. Отож у майбутньому, коли одному з регіонів, що прагне відокремлення, вдасться реалізувати свій задум, під час прийняття рішень стосовно нового актора міжнародних відносин голови інституцій ЄС, глави держав та урядів керуватимуться доктриною Баррозу. Незважаючи на те, що більшість територій в Іспанії, Італії, Бельгії та Великій Британії, де панують сепаратистські тенденції, сьогодні є політично та економічно важливими, їхнім лідерам не варто розраховувати на збереження членства у Євросоюзі після набуття статусу суверенної держави. Також цілком недоречно з боку сепаратистів виправдовувати свої наміри відокремитися та називати це правом на сепесію, апелюючи до ст. 2 Договору про Європейський Союз 1992 р., у якій йдеться про основні цінності демократії та верховенства права у ЄС [2].

Загалом Євросоюз не втручається у внутрішні проблеми країн-учасниць. Зокрема, згідно з п. 2 ст. 4 Договору про Європейський Союз, ЄС поважає національну самобутність держав-членів, властиву їхнім основним політичним та конституційним структурам, включно з регіональним та місцевим самоврядуванням, головні функції держави, у тім числі гарантування територіальної цілісності держави, підтримання правопорядку та забезпечення національної безпеки [2]. Нейтральної позиції Європейський Союз притримувався й у жовтні 2017 р., коли у Каталонії проводили референдуму щодо незалежності іспанської автономії. Офіційний представник Європейської комісії Маргарітіс Схінас зробила заяву про те, що, ситуація у Каталонії є виключно внутрішньою справою Іспанії, яку вирішують відповідно до іспанського законодавства. Також речниця наголосила, що, згідно з Конституцією Іспанії, голосування в регіоні було нелегальним. Якщо б навіть плебісцит відбувся на законних підставах, то Каталонії довелося б залишити ЄС [11]. Сторони закликали перейти від конфронтації до діалогу, щоб за допомогою мирних засобів вирішити конфлікт.

Оскільки збереження територіальної цілісності держав та непорушності їхніх кордонів є невід'ємними елементами мирного співіснування світової спільноти, Європейський Союз та його держави-члени зобов'язані дотримуватися основних прав міжнародного права.

Обов'язок визнання незалежності держав у ЄС покладено на уряди держав-членів, хоча й на міжнародному рівні досі немає такої уніфікованої процедури [4]. Голова Європейської ради повинен також відреагувати на появу нового актора міжнародних відносин, підтримуючи його суверенність чи ні, адже його

повноваженнями передбачено представництво Євросоюзу на міжнародній арені, координування роботи Ради та ін. [3].

Після проголошення Каталонією незалежності від Королівства Іспанія в односторонньому порядку 27 жовтня 2017 р., Голова Європейської ради Дональд Туск та усі держави-члени ЄС висловили підтримку Іспанії та засудили нелегітимні дії глави місцевого уряду Карлеса Пучдемона та його прибічників. Також слід наголосити на важливості самітів Європейської ради, які відбуваються щопівроку. У таких зустрічах на найвищому рівні беруть участь глави держав-членів ЄС та глави урядів, а також Президент Європейської комісії. Саме Європейська рада приймає найважливіші політичні рішення у Євросоюзі та визначає, якою бути політиці ЄС найближчим часом.

Європейська комісія як вищий орган виконавчої влади у ЄС не може залишатися осторонь спалахів сепаратизму. На Комісію покладено урядові функції аналогічні тим, що діють у системах національних урядів, і також право законодавчої ініціативи відповідно до законодавства Євросоюзу. Крім того, вона покликана гарантувати дотримання договорів та захищати інтереси малих держав-членів. Представництво ЄС на міжнародній арені частково здійснює Комісія. Зокрема, її Президент відвідує саміти «Великої сімки». Як «двигун європейської інтеграції», Європейська комісія підтримує ті держави-члени Євросоюзу, які протидіють сепаратистам, щоб зберегти свої території в межах існуючих кордонів.

Членів Європейського парламенту, що є законодавчим органом Європейського Союзу, обирають прямим голосуванням громадяни ЄС. Сьогодні Парламент представлений головуючим та 750 депутатами, які працюють у постійних або тимчасових парламентських комісіях, що готують проекти резолюцій, доповіді та висновки про проекти актів, запропоновані Європейською комісією. У Європейському парламенті засідання відбуваються не в національних групах, а відповідно до партійної приналежності. Оскільки депутати є незалежними у виконанні своїх обов'язків та не звітують нікому про свою діяльність, вони можуть до певної міри лобювати інтереси національних політичних партій. Тобто представники від Іспанії, що підтримують відокремлення Каталонії та подальше здобуття її незалежності, теоретично мають змогу просувати власні ідеї, хоча вони не повинні керуватися інструкціями національних урядів чи парламентів [5].

Європол як правоохоронний орган ЄС з 1999 р. здійснює аналітичну, технічну та фінансову підтримку держав-членів у сфері попередження і боротьби з тероризмом та міжнародними злочинами, зокрема – незаконною торгівлею наркотиками, автотранспортом, торгівлею людьми, виготовленням фальшивих грошей та інших платіжних засобів, відмиванням грошей. Оскільки сепаратисти часто застосовують силу, щоб реалізувати свої плани, Європолу доводиться втручатися у ситуацію. Свого часу цей правоохоронний орган надавав допомогу національним урядам, що протидіяли терористичній діяльності ЕТА, ІРА та Фронту національного визволення Корсики. У Країні Басків 1959 р. виникла ліворадикальна сепаратистська терористична організація

ЕТА у відповідь на утиски з боку іспанської влади. Вона домогалася відокремлення провінції від Іспанії та створення окремої держави, до якої мала входити і частина території сусідньої Франції, де також проживають баски.

У Північній Ірландії ще у 20-х роках ХХ ст. створили ІРА, коли Ірландія боролася за незалежність від Великої Британії. Наприкінці 60-х – на початку 70-х років у провінції вибухнула гостра політична криза, спричинена важким економічним станом і соціально-політичною дискримінацією католиків. Терор, розв'язаний ультраправими протестантськими організаціями, призвів до партизанської війни, яку розпочали ірландці-католики. Партія «Шинн Фейн» («Ми самі»), що є політичним крилом ІРА, вимагала возз'єднання з Ірландією, якого досі не відбулося.

Корсику приєднали до Французького королівства 1796 р. Невизнання на законодавчому рівні регіональної корсиканської ідентичності, а також наявності окремого «корсиканського народу» є постійним джерелом серйозного внутрішньодержавного конфлікту. Це протистояння, що має виражений насильницький характер, неодноразово спричиняло спалахи тероризму. Сучасний стан корсиканського спротиву центральній владі характеризується поділом націоналістичних сил на автономістів і сепаратистів. Друга група завжди мала мілітаристську складову, вдавалася до терористичних актів і вважала насильство єдиним способом досягнення незалежності. У 60-х роках ХХ ст. з'явився Фронт національного визволення Корсики – сепаратистська організація, яка прагне досягти повної політичної незалежності або ж розширення прав автономії Корсики. Радикалізація визвольного руху 1975 р. спровокувала партизанську війну корсиканських сепаратистів, яка триває до сьогодні.

Працівники Європейського центру боротьби з тероризмом, що є підрозділом Європолу, щороку затримують близько 1000 осіб, яких підозрюють у тероризмі. Крім того, ця установа правопорядку ЄС докладає чимало зусиль, щоб запобігти виникненню терактів та не допустити людських жертв. Європейський центр боротьби з тероризмом працює над збором та аналізом даних спецслужб та органів безпеки держав-членів Європейського Союзу. Однак не всі країни надають Європолу необхідні дані, що значно ускладнює його роботу. Загалом сьогодні ЄС демонструє доволі прагматичні підходи до протидії тероризму.

Зазначимо, що після самопроголошення незалежності Косово 17 лютого 2008 р. розпочалася активізація радикальних сепаратистських настроїв у Європі [6]. Враховуючи ці обставини, державам-членам Євросоюзу дедалі важче знайти шляхи розв'язання конфліктів навіть на засадах компромісу та активної співпраці урядів.

На перший погляд може здатися, що ефективна реалізація Європейським Союзом регіональної політики, заснованої на принципах солідарності та субсидіарності, мала б захистити держави-члени від виникнення загрози сепаратизму. Насправді, ситуація є кардинально протилежною, адже саме з такими проблемами зараз зіштовхнувся ЄС [12]. Сьогодні регіони держав-членів Європейського Союзу мають реальну можливість на законних підставах вийти

на міждержавний та наднаціональний рівень у межах ЄС за вирішення питань у різних сферах суспільного життя. Цими перевагами користуються сепаратисти, які прагнуть зберегти свою ідентичність і, на їхню думку, реалізацію цих прав гарантує ЄС.

Очевидно, що запровадження регіональної політики ЄС мало чимало переваг, зокрема, подальшу децентралізацію влади у федеративних та унітарних державах та можливість делегувати владні повноваження від центральних органів на нижчі рівні. Отож регіони отримують більшу автономію та змогу реалізовувати власні інтереси, які часто не збігаються із загальнонаціональними. Невдоволеність регіональних співтовариств неспроможністю центральної влади забезпечувати їхні потреби та інтереси, спонукає місцеві еліти шукати шляхи розширення автономії або й здобуття незалежності. Крім того, безпосередня співпраця з інститутами ЄС видається доволі привабливою, адже до думки невеликих держав-членів Євросоюзу інколи частіше дослухаються, коли ухвалюють певні рішення. Також вони мають кращий доступ до отримання фінансової допомоги. Загалом для регіонів Європейський Союз слугує інструментом, за допомогою якого створюються транснаціональні мережі.

Ключовим елементом регіональної політики є багаторівневе управління, під яким, відповідно до Білої книги про багаторівневе управління від 2009 р., розуміють скоординовані зусилля з боку Євросоюзу, держав-членів та місцевих і регіональних органів влади, які засновані на партнерстві та спрямовані на розробку й реалізацію політики ЄС [1]. Комітет регіонів ЄС 2014 р. схвалив Хартію багаторівневого управління в Європі, де значну увагу приділено саме місцевому та регіональному рівням. У Хартії визначено основні фундаментальні принципи багаторівневого управління у державах Європи, такі як: прозорість та відкритість процесу ухвалення політичних рішень; ефективність, згуртованість та бюджетна синергія між усіма рівнями управління; субсидіарність та пропорційність у процесі розробки політики; захист основних прав інституцій на всіх рівнях управління.

Загалом про багаторівневе управління вперше заговорили у 90-х роках ХХ ст. Л. Хуге і Г. Маркс. Останній у своїй праці «Structural policy and Multi-level governance in the EU» розглядав його як «систему постійних переговорів між пов'язаними один з одним урядами на різних територіальних рівнях». Оскільки визнання компетенції усіх управлінських рівнів, що взаємно перетинаються, дає змогу учасникам співпрацювати на різних рівнях багаторівневого управління, його можна розглядати як інструмент для запобігання сепаратизму у державі.

Зважаючи на сучасні реалії, сьогодні до управління процесами запобігання сепаратистським проявам в Україні варто залучити регіональний та місцевий рівні, адже на них діє безліч органів державної влади та місцевого самоврядування [10]. Проте на першому місці у цій системі має залишатися національний рівень, адже саме держава здійснює перерозподіл влади. Обрання курсу на децентралізацію та наділення органів місцевої влади ширшими повноваженнями можуть попередити виникнення сепаратистських настроїв у

регіонах. Однак варто пам'ятати, що у кожній державі такі процеси відбуваються по-різному та й причини появи відцентрових тенденцій часто різняться.

Деякі держави-члени Європейського Союзу вже мають досвід проведення деволюції, тобто форми децентралізації, за якої регіон отримує певну частину повноважень у законодавчій та виконавчій сферах. Центральна влада залишає за собою право скасовувати дії рішень місцевих органів влади за визначених задалегідь обставин. Проведення деволюції у Великій Британії та Іспанії було спричинене існуванням тривалих державницьких традицій у Шотландії та Каталонії, які прагнуть створити власні національні держави. Як відомо, Шотландське королівство утворене за дев'ять століть до приєднання до складу Сполученого Королівства, а графство Барселона з'явилося на карті світу у X ст. Фактично з втратою незалежності серед шотландців та каталонців поступово зароджувався етнічний сепаратизм, який досі процвітає у цих регіонах [8].

Зазначимо, що державам-членам Європейського Союзу відомо, як успішно здійснювати реформи територіального устрою. Найважливіше значення досі відіграє принцип субсидіарності у функціонуванні громад, що передбачає чіткий розподіл повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування. Сьогодні для ЄС характерним є поділ адміністративно-територіальних одиниць держави відповідно до вимог NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics), тобто єдиної системи класифікації, розробленої з метою надання фінансових ресурсів регіонам. NUTS налічує п'ять рівнів: NUTS – 1–3 є регіональними, а NUTS 4–5 – місцевими одиницями регіональної статистики Євросоюзу [9]. До регіонів першого рівня NUTS 1 належать суб'єкти федерації, автономні утворення, великі регіони, до другого рівня – провінції, департаменти, урядові округи, до третього – графства, префектури. Території, що є меншими за NUTS 3, зараховують до NUTS 4, а первинні, базові одиниці – до NUTS 5. Критеріями визначення рівнів NUTS для територіальних одиниць є чисельність населення, що у них проживає. Загалом реформи територіальних структур у Європейському Союзі мали на меті формування стабільної системи управління на регіональному та місцевому рівнях. Використання досвіду європейських країн повинно допомогти Україні створити ефективну та уніфіковану модель статистичного моніторингу, на основі якої можливою буде реалізація гнучкої регіональної політики, оскільки цього вимагають сучасні політичні та економічні процеси у світі. Безумовно, система NUTS є одним із найважливіших засобів європейської інтеграції, впровадження якої, здебільшого, супроводжується децентралізацією та європеїзацією.

Висновки. Отже, на сучасному етапі сепаратистські рухи у державах-членах Європейського Союзу стимулюють безпекове напруження не лише у Європі, а й в усьому світі. Як відомо, час від часу сепаратисти застосовують збройні методи боротьби, зокрема – терористичні акти у Країні Басків, Ірландії, на Корсиці та в інших регіонах, що прагнуть відокремитися від своєї держави-суверена. Часто прихильники сецесії посилаються на ст. 3 Договору про ЄС, у якій зазначено: «Союз поважає своє багате культурне та мовне розмаїття й забезпечує захист та

подальше збагачення культурної спадщини Європи» [2]. Однак втілення у життя задумів сепаратистів суперечитимуть таким принципам міжнародного права, як територіальна цілісність держави та непорушність державних кордонів. Саме тому Європейський Союз підтримує свої країни-учасниці у протидії сепаратизму. Для реалізації цього першочергового завдання важливе значення має мережева взаємодія урядових структур різного рівня, а також співробітництво між головними інституціями Євросоюзу. Проведення регіональної політики ЄС, що значно розширює повноваження регіонів та надає більше влади органам місцевого самоврядування, є успішним, а багаторівневе управління можна розглядати як ефективний інструмент запобігання сепаратизму. Хоча деякі регіони у державах-членах Європейського Союзу продовжують боротися за здобуття незалежності, насамперед, мова йде про Каталонію.

Ідентичність, яка ґрунтується на спільній мові, культурі та історії, відіграла значну роль у розвитку сепаратистських рухів у Країні Басків та Каталаної в Іспанії, адже у пам'яті басків та каталонців глибоко закарбувалися спогади про репресії, порушення культурних та мовних прав. Проте не завжди відмінності у культурній та мовній ідентичності використовують у боротьбі за незалежність від держави-суверена. Яскравим прикладом є Шотландія, яка не зловживає цим чинником. Зазвичай, сепаратисти вдало застосовують комунікаційні технології та транснаціональні мережі для організації політичних дій і залучення підтримки діаспори.

Економічні чинники також є серед причин зародження або посилення сепаратистських тенденцій у Європейському Союзі. Багаті регіони держав-членів ЄС не хочуть утримувати бідніші територіальні одиниці, оскільки після збору податків національні уряди перерозподіляють кошти і повертають назад значно менше, ніж отримали. Такою є ситуація, зокрема, у Каталонії, яка змушена просити в іспанського уряду кредити, щоб погасити борги [7]. Своєю чергою Мадрид змушує місцеву владу здійснювати жорсткі заходи в економічній політиці, хоча сам отримує фінансову з боку Євросоюзу. Такі кроки керівництва держави підштовхують регіони до боротьби за відокремлення не лише у Каталонії, а й у Бельгії та Італії.

Загалом Європейський Союз та його держави-члени за допомогою різноманітних механізмів (зокрема, політичних, правових, фінансових) проводять ефективну політику протидії сепаратизму. Свідченням цього є той факт, що досі жоден регіон, який прагне відокремитися від «материнської» держави, не зміг цього зробити. Україні варто перейняти досвід країн-членів ЄС, яким вдалося зберегти територіальну цілісність та непорушність державних кордонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. The Committee of the regions (2009) White paper on multilevel governance: [Electronic resource]. – Access mode : <http://web.cor.europa.eu/epp/Ourviews/Documents/White%20Paper%20on%20MLG.pdf>.

2. Treaty on European Union [Electronic resource]. – Access mode : https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf.
3. *Волоско Я.* Правовий статус президента Європейської Ради ЄС за Лісабонським договором 2007 р. / Я. Волоско // Вісник Львівського університету. – 2011. – С. 132–138. – (Сер. Міжнародні відносини; вип. 28).
4. *Дівак В.* Деякі проблеми міжнародно-правового визнання невизнаних держав / В. Дівак // Держава і право. – 2011. – Вип. 52. – С. 579–587.
5. *Мальська М. П.* Основи європейської інтеграції: підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. – Київ : Центр учбової літератури, 2015. – С. 31–33.
6. *Окладна М. Г.* Сепаратизм в Європейському Союзі: закономірність чи виняток з правила? / М. Г. Окладна // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – 2017. – № 52. – С. 29–33.
7. *Окладна М. Г.* Сепаратизм і його вплив на функціонування Європейського Союзу та його держав-членів / М. Г. Окладна // Євроатлантична інтеграція України: свідомий вибір моделі безпеки: зб. наук. ст. за матеріалами III Харків. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, м. Харків, 3 листоп. 2017 р.: у 2 ч. – Харків, 2017. – Ч. 1. – С. 90–97.
8. *Паливода В. О.* Європейський досвід протидії етнічному сепаратизму: уроки для України [Електронний ресурс] / В. О. Паливода. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Etnich_separatizm-3ea59.pdf
9. *Приполова Л.* Європейський досвід запровадження номенклатури територіальних одиниць для статистики (NUTS) та перспективи для України [Електронний ресурс] / Л. Приполова // Віче. – 2013. – № 12. – С. 26–27. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_12_10.
10. *Сталенна Л. С.* Регулювання правових відносин щодо протидії сепаратизму в Україні / Л. С. Сталенна // Розвиток системи державного управління в Україні. – 2015. – Вип. 4(51). – С. 1–8.
11. У ЄС назвали каталонський референдум незаконним [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bbc.com/ukrainian/news-41471631>.
12. *Яковюк І. В.* Європейський регіоналізм у контексті розбудови Європейського Союзу / І. В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – Харків : Право, 2004. – Вип. 8. – С. 57–68.
13. *Яковюк І. В.* Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01, 12.00.11 / Іван Васильович Яковюк. – Харків, 2014. – 474 с.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2018

Прийнята до друку 01.09.2018

EUROPEAN UNION'S POLICY OF SUPPRESSION OF SEPARATISM

Olha Sharan

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032)239-46-56,
e-mail: olyasharan@gmail.com*

The essence of the European Union's policy of suppression of separatism, the mechanisms of which were applied in Spain, the Great Britain, Belgium and other EU member states, is determined and revealed. The dynamics of the most important events for the last decades that took place in the regions of the EU member states, where the separatist movements dominate, is analyzed. The main directions of activity of the European Council, the European Commission, the European Parliament and Europol, which provide the prevention of emergence of separatism in the European Union and in case of the appearance of this destructive phenomenon – the struggle against it, are considered. The experience of suppression of separatism in the European Union, the possibilities of its use in Ukraine and other

countries, is comprehended in order to avoid the collapse of the existing sovereign states, to preserve the territorial integrity and inviolability of the borders.

Separatist movements have dramatically reinforced their positions in many member states of the European Union. This is due to the fact that the former empires in Europe expanded their territories as a result of the capture of neighboring countries. Therefore, in the XX century after the collapse of colonialism, the multiethnic states arose (for instance, the United Kingdom, Spain, the Federal Socialist Republic of Yugoslavia), within which there are historical and geographical regions, namely the settlements of indigenous ethnic communities with the growing national consciousness, political activity and intentions to create their own national states.

The loyal regional policy of the European Union in relation to the regions of the member states has contributed to the blossom of separatism in it. The extension of the powers of the autonomous units and the ability to represent their interests in the EU institutions, have given the self-confidence to the separatists. Moreover, during the past few years, many nationalist political parties have gained victory in the parliamentary elections in their countries and got the seats in the European Parliament, where they can lobby their own interests.

Key words: separatism; the policy of suppression of separatism; the European Union; Catalonia; Scotland; Europol; the EU regional policy.